

POSTANOWIENIE

30 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 30 października 2024 r. w Warszawie wniosku I. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zbadanie spełnienia przez SSN Jacka Grełę wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie I CSK 1487/24

z powództwa P. P.

przeciwko I. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zapłatę

postanawia odrzucić wniosek.

UZASADNIENIE

W dniu 8 października 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek pozwanej I. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, w sprawie o sygnaturze akt I CSK 1487/24, o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez Sędziego Sądu Najwyższego Jacka Grełę na podstawie art. 29 § 5 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 1093 ze zm., dalej jako: „ustawa o Sądzie Najwyższym”) i stwierdzenia istnienia przez Sędziego Sądu Najwyższego Jacka Grełę braku spełniania wymogów niezawisłości i bezstronności skutkujące wyłączeniem tego Sędziego od rozpoznania przedmiotowej sprawy.

Okolicznościami uzasadniającymi wniosek, w ocenie pozwanej, są powołanie Sędziego Sądu Najwyższego Jacka Greli do pełnienia urzędu na

stanowisku sędziego Sądu Najwyższego przez Prezydenta RP w dniu 10 października 2018 r. na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), która naruszyła gwarancje niezależności od organów władzy ustawodawczej oraz wykonawczej w procedurze powołania sędziów i nie spełnia zasady niezależności w rozumieniu art. 187 ust. 1 Konstytucji RP.

Ponadto jako przesłankę wskazującą na brak bezstronności i niezawisłości Sędziego Sądu Najwyższego Jacka Greli, pozwana przedstawiła: Statut [...] Szkoły Podstawowej [...] w W., Statut [...] w W. - na potwierdzenie celów i zasad obu Szkół; Decyzję Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 lipca 2020 roku w sprawie wyrażenia zgody na prowadzenie od dnia 1 września 2020 roku oddziałów funkcjonujących w ramach Akredytowanej Szkoły [...], na potwierdzenie charakteru prowadzonej przez Powoda działalności w ramach przepisów Unii Europejskiej; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2021 roku, sygn. akt: III CSKP 179/21; wydruku z portalu P. z dnia 5 listopada 2021 roku; wydruku z dnia 27 marca 2021 roku z Gazety [...] -na potwierdzenie faktu kwestionowania przez Sędziego przepisów Traktatu o Unii Europejskiej, opinii mediów o skuteczności powołania Sędziego na stanowisko Sędziego Sądu Najwyższego.

W ocenie pozwanej, okoliczności powołania Sędziego Sądu Najwyższego Jacka Greli nie gwarantują standardu bezstronności oraz niezawisłości przy rozpoznaniu sprawy I CSK 1487/24, który wymaga bezstronnej i niezawisłej oceny istnienia podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek pozwanej, złożony w trybie art. 29 § 5 i n. ustawy o Sądzie Najwyższym nie spełnia określonych w ustawie warunków jego dopuszczalności i z tych przyczyn podlega odrzuceniu.

Zgodnie z art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu

i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (tzw. test niezawisłości i bezstronności). Na podstawie art. 29 § 9 i § 10 ustawy o Sądzie Najwyższym, wniosek o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności powinien czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki określone w art. 29 § 5 powołanej ustawy o Sądzie Najwyższym oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie. Wniosek niespełniający tych wymagań podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych. Odrzuceniu podlega również wniosek złożony po upływie terminu albo z innych przyczyn niedopuszczalny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2023 r., III CB 23/22).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że skoro w założeniu ustawodawcy wniosek, o którym mowa w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, nie będzie wystarczające przytoczenie okoliczności towarzyszących powołaniu danego sędziego Sądu Najwyższego (w tym ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej) i jego postępowania po powołaniu, które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (por. m.in. postanowienia SN: z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22; z 31 lipca 2023 r., I NB 5/23; z 6 września 2023 r., III CB 31/23, z 12 stycznia 2024 r. III CB 69/23).

Sąd Najwyższy tu orzekający podziela stanowisko zawarte w postanowieniu Sądu Najwyższego z 23 lutego 2023 r., w sprawie, I ZB 44/22, zgodnie z którym przez okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego na tle art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym należy rozumieć nie okoliczności o charakterze generalnym,

odwołujące się do systemowych rozwiązań procesu powoływania sędziów (a zatem w istocie okoliczności dotyczące sposobu ich powołania), lecz indywidualne okoliczności powołania, odnoszące się do konkretnego sędziego objętego wnioskiem o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości i bezstronności. Podobne stanowisko zajął Naczelny Sąd Administracyjny, który w uzasadnieniu postanowienia z 14 lutego 2023 r., I FSK 2040/22 wskazał, że przy ocenie zachowania standardu niezawisłości i bezstronności nie można oprzeć się jedynie na okolicznościach towarzyszących powołaniu sędziego. Tym samym podważenie niezawisłości lub bezstronności sędziego nie może opierać się jedynie na stwierdzeniu, że sędzia został powołany na wniosek KRS ukształtowanej przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Konieczne jest powołanie innych okoliczności konkretyzujących, jakie okoliczności towarzyszące powołaniu konkretnego sędziego oraz występujące po jego powołaniu i mające ścisły związek z jego osobą oraz osobą wnioskodawcy mogą wpływać na brak bezstronności i niezawisłości sędziego w danej sprawie.

Analiza wniosku o zbadanie standardów bezstronności i niezawisłości przez Sędziego Sądu Najwyższego Jacka Grełę uzasadnia twierdzenie, że w odniesieniu do wskazanego w art. 29 § 5 w związku z § 9 ustawy o Sądzie Najwyższym wymogu powołania okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego, opiera się on w istocie nie na indywidualnych okolicznościach powołania Sędziego Jacka Greli na urząd Sędziego Sądu Najwyższego lecz koncentruje się na występującej zdaniem pozwanej, systemowej nieprawidłowości powoływania sędziów, której pozwana upatruje w ukształtowaniu Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie powołanej wyżej ustawy nowelizującej z 8 grudnia 2017 r. Tego rodzaju abstrakcyjnie sformułowane zarzuty nie mogą odnieść skutku w postępowaniu toczącym się na podstawie art. 29 § 5 i n. ustawy o Sądzie Najwyższym, gdyż celem tej instytucji nie jest umożliwienie kwestionowania przewidzianego przez ustawodawcę systemu powoływania sędziów (mającego swe źródło w Konstytucji RP), ale ocena indywidualnych okoliczności dotyczących powołania konkretnego sędziego oraz jego zachowania po powołaniu, przy czym ocena ta powinna nastąpić w kontekście konkretnej sprawy.

Wskazane przez pozwanego indywidualne okoliczności odnoszące się do Sędziego Jacka Greli czyli wydruki z portali prasowych i statuty szkół w żaden sposób nie pozwalają odkodować okoliczności wskazujących na brak bezstronności Sędziego w rozpoznawaniu przedmiotowej sprawy. Tym bardziej takich wiarygodnych okoliczności nie mogą stanowić opinie prasowe zamieszczane w środkach masowego przekazu, tego typu dowody były już przedmiotem oceny Sądu Najwyższego w sprawach podobnych.

We wniosku zostało ponadto przywołane wybrane orzecznictwo ETPC i TSUE oraz Sądu Najwyższego odnośnie wadliwości procedury nominacyjnej sędziów. W pierwszej kolejności należy zatem wskazać, że wyrokiem z 20 kwietnia 2020 r. (U 2/20 (OTK ZU 2020, z. A, poz. 61). Trybunał Konstytucyjny uznał niezgodność wymienionej wyżej uchwały z szeregiem przepisów Konstytucji RP, Traktatu o Unii Europejskiej oraz Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, co oznacza co najmniej tyle, że utraciła ona moc wiążącą inne składy Sądu Najwyższego. Ponadto, nawet nawiązując do kryteriów wskazanych w powołanej uchwale, należy podkreślić, że pozwany nie przywołał żadnych konkretnych okoliczności, które pozwalałyby na wyprowadzenie wniosku o występowaniu obiektywnie uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności i niezawisłości wskazanego we wniosku sędziego. Na uwagę zasługuje fakt, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniano już, że w świetle stanowiska prawnego wyrażonego w uchwale z 23 stycznia 2020 r. nie ma podstaw do przyjęcia, iż sam fakt powołania sędziego sądu powszechnego na wniosek aktualnie funkcjonującej Krajowej Rady Sądownictwa jest okolicznością, która samodzielnie uzasadnia przyjęcie, że postępowanie prowadzone z udziałem takiego sędziego jest dotknięte nieważnością. Konieczne pozostaje przywołanie konkretnych okoliczności odnoszących się do sędziów biorących udział w orzekaniu w sprawie, które wskazują na nieprzestrzeganie przez nich obiektywnie wyznaczanego standardu sędziego bezstronnego i niezawisłego (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, Nr 10, poz. 95, oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 marca 2022 r., I CSK 7016/22; z 20 października 2022 r., I CSK 4589/22; z 28 kwietnia 2021 r., IV CZ 5/21; z 18 listopada 2020 r., IV KK 290/20; z 9 czerwca 2020 r., I NWW 43/20).

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy uznał, że wniosek nie spełnia wymagań formalnych, określonych w art. 29 § 9 pkt 1 i 2 ustawy o Sądzie Najwyższym, dlatego też stosownie do art. 29 § 10 ustawy o Sądzie Najwyższym orzekł jak w sentencji.

[SOP]

[ał]